

KS. JERZY STEFAŃSKI
Gniezno, Poznań, UAM

KS. PROF. DR HAB. PIOTR NAWROT SVD — MUZYKOLOG RANGI ŚWIATOWEJ

Uzasadniając tytuł naszego przedłożenia, chcemy już na wstępie przypomnieć, że ks. Piotr Nawrot (ur. 2 VI 1955 r. w Poznaniu) już wcześniej został doceniony i oceniony przez różnorakie, ważne i kompetentne autorytety, zarówno *stricte* naukowe, jak też administracyjne czy państwowe. Mamy tu na uwadze obszerny zestaw nagród, i to bardzo prestiżowych, o charakterze międzynarodowym, którymi został uhonorowany ks. prof. dr hab. Piotr Nawrot. I jakkolwiek, zgodnie z logiką i *consecutio temporum*, wyróżnienia wylicza się po zaprezentowaniu dokonań naukowych danej osoby, pragniemy jednak w zamierzony sposób, aby wzmocnić swój „subiektywny obiektywizm”, już na początku choćby wymienić ważniejsze autorytety, które nagradzając naszego Profesora, już wcześniej zauważyły jego oryginalny i twórczy wkład w dziedzictwo kulturowe naszej cywilizacji.

Warto tu najpierw przypomnieć rzadko przyznawane, ale za to bardzo wysokie (do 40 tysięcy dolarów!), a przez to selektywnie i uważnie udzielane naukowe stypendium Fundacji Johna Simona Guggenheima (nb. z tego samego stypendium m.in. korzystali Zbigniew Brzeziński czy Czesław Miłosz, a także wielu uznanych noblistów!). Za oryginalne badania nad źródłami muzyki latyno-amerykańskiej, zanurzonej w tradycji hiszpańskiej, otrzymał ks. P. Nawrot w 1998 r. Medal Królowej Izabeli Katolickiej nadany przez króla Hiszpanii Juana Carlosa I. Należy tutaj wymienić także naukową nagrodę polskiego Ministra Edukacji Narodowej i Sportu przyznaną ks. P. Nawrotowi w 2005 r. za czterotomową monografię zawierającą historyczne opracowania muzycznych, źródłowych dokumentów epoki misyjnej Boliwi, a także krytyczne wydanie analizowanych tekstów muzycznych wykonanych przez Indian Moxos zob. *Archivo Musical de Moxos. Antología* (t. I: *Evangelización y Música en las Reducciones de Moxos*; t. II: *Motetes e Himnos. Negrillas. Música Instrumental*; t. III: *Pasión. Salmos. Letania*; t. IV: *Misas*. Cochabamba 2004 [Boliwia]). Kończąc wątek wyróżnień, nie wyczerpując jednak całego ich zestawu, które otrzymał ks. P. Nawrot, przypomnijmy jeszcze nagrody przyznane przez Rektora Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu: indywidualną pierwszego stopnia za osiągnięcia w pracy naukowej w 2009 r. oraz drugiego stopnia w 2007 r. Również w 2007 r. wygrał konkurs (wraz ze swoim zespołem) na kontynuację badań pt. *The Hispanic Baroque: Complexity in the First Atlantic Culture* Fundacji Ministerstwa Kultury i Edukacji Kanady. Nie do przecenienia jest także

najnowsze prestiżowe wyróżnienie, które 14 października 2011 r. otrzymał ks. P. Nawrot. W tym dniu Ministerstwo Spraw Zagranicznych Królestwa Hiszpanii podało informację, że jury VII Międzynarodowej Nagrody im. Królowej Zofii przyznało główną nagrodę ks. P. Nawrotowi za promocję, konserwację i rozpowszechnianie dziedzictwa kulturowego 11 krajów wspólnoty iberoamerykańskiej. Precyzyjnie wymieniono, że ks. P. Nawrot ma szczególne zasługi w inicjacji i długoletnim organizowaniu Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Renesansu i Baroku w Ameryce Łacińskiej, a także w gromadzeniu, konserwacji i rozpowszechnianiu muzyki misyjnej Indian Chiquitos i Moxos, jak również w rekonstrukcji partytur muzycznych znajdujących się w archiwach przez siebie założonych.

1. Oryginalność osiągnięć naukowo-badawczych ks. P. Nawrota

Dla zrozumienia całokształtu 30-letnich badań, niezwykle oryginalnych i unikalnych zarazem dokonań ks. P. Nawrota, warto w kilku zdaniach przybliżyć środowisko, które w istotny sposób zdeterminowało obszar badań naszego Kandydata. Są to tzw. redukcje jezuickie (1609–1767) epoki „pokolumbiańskiej” w Ameryce Łacińskiej, a dotyczące przeważnie obszarów zamieszkiwanych przez wspólnoty Indian Guarani, Chiquitos i Moxos, podlegające rządowi Paragwaju i Boliwii. Redukcje były zamkniętymi osiedlami nawróconych Indian hiszpańskiej Ameryki. Sukces tychże redukcji polegał na tym, że misjonarze nie próbowali radykalnie zmieniać stylu życia autochtonów, pozostawiali im względną, administracyjną niezależność, a muzyka i śpiew, owszem, wzorowane na europejskich (głównie włoskich) kompozytorach, poprzez swoje religijne treści i wspólnotowe wykonania stała się elementem integrującym i pacyfistycznym. Wnosiła ona zarazem dużo elementów radości w życie codzienne. Muzyka stała się wręcz podstawowym „instrumentem” ewangelizacji. Misjonarze dbali zarazem o maksymalne zachowanie zwyczajów tubylczych, o ile oczywiście nie stały one w ewidentnej sprzeczności z wymogami wiary katolickiej. Ponadto ważne dla zrozumienia badań i poszukiwań ks. P. Nawrota jest tutaj dodatkowe przypomnienie, że wspomniane powyżej wspólnoty Indian Guarani z prowincji paragwajskiej, a także Indian Amazonii boliwijskiej (Chiquitos i Moxos) odznaczały się wyjątkową wrażliwością na kulturę muzyczną, pomimo iż zamieszkiwali bardzo ubogie regiony bez możliwości właściwej edukacji. Właśnie muzyka, zarówno chórowa, jak też instrumentalna, towarzyszyła Indianom w ich zwyczajnym rytmie życia. Istnieje wystarczająco obszerna literatura, głównie hiszpańska, amerykańska i niemiecka, szeroko opisująca symbiozę codziennego życia Indian z różnymi formami religijnej muzyki utrwalonej w polifonicznych mszach, w hymnach, motetach (wokalne, w większości wielogłosowe utwory chóralne *a cappella* oparte na tekstach łańskich, wykonywane w czasie różnych nabożeństw), w psalmach, pasyjnych pieśniach, nieszporach, itd.

Wzorce włoskiej barokowej muzyki religijnej, ściśle współbrzmiające z rytmem roku liturgicznego, nie były jednakże tylko wiernie i bezwolnie odtwarzane. Indianie dokonywali swoistej aranżacji, inkulturacji, ubogacenia elementami swojskimi, ludowymi, z inklinacją do przepychu i bogactwa form, typowymi dla ówczesnej kultury. Dokumenty odnoszące się do religijno-muzycznego życia Indian Amazonii boliwijskiej potwierdzają, że w prawie każdej powyższej wspólnotie istniały liczne (do 40 osób i więcej) zespoły orkiestralne i chórowe. Śpiewy wykonywano przeważnie po łacinie, lecz także w rodzimych językach. Praktykowano także tańce w czasie niektórych celebracji (np. w wigilię Zmartwychwstania, święta patronalne, wizyty biskupa, na Boże Ciało, itd.). Indianie badanego okresu (XVII i XVIII w.) sami wytwarzali instrumenty muzyczne (zarówno dęte, jak też strunowe). Potrafili także zaopatrzyć każdą świątynię w organy.

Można tutaj jednak zadać zasadnicze pytanie: Po co przypomina się tutaj te ogólne znane fakty odnoszące się do autentycznej kultury muzyczno-religijnej trzech wspomnianych powyżej plemion? Z prostej przyczyny: archiwa Boliwii, Paragwaju, Hiszpanii (i innych krajów) były dotychczas bardzo ubogie w dokumenty *stricte* muzyczne epoki redukcji jezuickich, bardzo oszczędnie ukazywały posiadanymi rękopiśmiennymi zapisami nutowymi bogactwo i różnorodność wykonywanej muzyki. Dopiero prawie trzydziestoletnie poszukiwania ks. P. Nawrota — misjonarza, muzykologa i teologa w jednej osobie, dokonały tutaj zasadniczego przełomu i sprawiły, że odpowiednie archiwa wypełniły się tysiącami stron rękopisów muzycznych. Oczywiście w tych poszukiwaniach uczestniczyli także inni naukowcy, ale wkład i udział w tych pracach ks. P. Nawrota ma fundamentalne znaczenie. Zasadne jest tutaj proste pytanie: Dlaczego Indianie nie przekazali tych dokumentów odpowiednim organom wcześniej, dlaczego Indianie przez prawie dwa wieki skrzętnie i zazdrośnie ukrywali i chronili przed zapomnieniem czy zniszczeniem dziedzictwo swej wysokiej przecież kultury muzycznej?

Owo tradycyjne dziedzictwo muzyczne było jednak przekazywane następnym pokoleniom. Poprzez dyrygentów i członków chórów i kapel, poprzez wrażliwość na własną tradycję muzyczną, także zakrystianów oraz starszych wspólnot (kacyków), przetrwały rękopiśmienne partytury, instrumenty, przechowywane nawet na chórach budynków kościelnych oraz u indywidualnych ich posiadaczy. Historia Kościoła Ameryki Łacińskiej, zwłaszcza hiszpańskiej XVIII w., daje wystarczającą odpowiedź przyczyn braku zaufania Indian do okupacyjnej administracji w Boliwii, Paragwaju, Urugwaju, itd. (zob. kwestia kasacji zakonu jezuickiego i ich wypędzenie z Ameryki w latach 1767–1768, napięcia i kontrowersje między Portugalią a Hiszpanią, napady łowców niewolników na redukcje, odebranie względnej niezależności wspólnotom tworzącym redukcje, itd.). Zatem, choć dzieje redukcji były historykom znane, brakowało pełnej, źródłowej dokumentacji życia muzycznego Indian zamieszkujących te redukcje oraz ich bezpośrednich spadkobierców.

Tę lukę rekonstrukcji autentycznej tradycji życia muzycznego Indian Guarani, Chiquitos oraz Moxos w wyjątkowy, wręcz unikalny sposób wypełniły badania i osiągnięcia ks. prof. Piotra Nawrota i sprawiły, że stał się on rozpoznawany w świecie muzycznym jako wyjątkowy autorytet w tej materii.

Czy ks. P. Nawrot ma odpowiednie kwalifikacje do wspomnianych powyżej badań? W zupełności! I to zarówno w zakresie wykształcenia, jak też wyjątkowej bezpośredniej znajomości Indian zamieszkujących dżunglę Amazonii. Ks. P. Nawrot odbył bowiem specjalistyczne studia muzyczne (1985–1993) w *The Catholic University of America* (CUA) w Waszyngtonie w zakresie muzyki sakralnej. W 1988 r. uzyskał tytuł *Master of Liturgical Music* oraz otrzymał stypendium Fundacji Paul Handy Furfey na kontynuację badań nad muzyką kolonialną Ameryki. W 1993 r. uzyskał tytuł doktora w zakresie sztuki muzycznej (*Doctor of Musical Arts*) na CUA w Waszyngtonie na podstawie rozprawy *Vespers Music in the Paraguay Reductions*. Ten źródłowo-misyjny obszar poszukiwań naukowo-muzycznych ks. P. Nawrota rozpoznajemy także w jego 5-tomowej rozprawie habilitacyjnej (Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego 2002) pt. *Indigenas y Cultura Musical de las Reducciones Jesuíticas* (t. I–V), Cochobamba 2000.

Kompetencje badań misyjno-muzykologicznych ks. P. Nawrota wśród Indian wynikają z jego długoletniego pobytu w Ameryce Łacińskiej (głównie Paragwaj i Boliwia), zapoczątkowanego już w 1981 r. (do 1985 r. pracował jako misjonarz w Paragwaju). Od 2001 r. dzieli swój czas nauczyciela akademickiego między Wydziałem Teologicznym UAM w Poznaniu a różnymi prestiżowymi obowiązkami w Boliwii, w tym (od 1995 r.) jako profesor liturgiki i muzyki sakralnej w seminarium w La Paz (Boliwia) oraz profesor chorału gregoriańskiego i klasy organów w tamtejszym konserwatorium.

Te dwa powyższe uwarunkowania (wysoka kultura muzyczna ks. P. Nawrota oraz „znajomość terenu”) były nieodzownym *instrumentum laboris* dla odnalezienia, historycznego opracowania, zrekonstruowania tysięcy stron rękopisów muzycznych oraz ich krytycznego wydania.

Wszystkie publikacje ks. P. Nawrota, wydane w postaci artykułów czy książek, analizują, opisują oraz interpretują barokowa muzykę wykonywaną na terenach Indian Guarani, Chiquitos oraz Moxos. Fundamentalnym źródłem dla tychże publikacji są w ogromnej większości zrekonstruowane rękopisy muzyczne utworów wykonywanych w czasie różnych celebracji liturgicznych. Warto tutaj przypomnieć ważne fakty wyjaśniające przetrwanie barokowej muzyki wykonywanej przez wspomniane wspólnoty Indian. Pierwsze założenie opiera się na stwierdzeniu, że autochtoni nie uważali tejże muzyki sakralnej za narzuconą, przymuszoną, czy wręcz kojarzoną z obcą, kolonizatorską, okupacyjną kulturą. Była to muzyka sakralna, liturgiczna, „bezpiestwowa”. Poza tym, zwłaszcza po przymusowym odejściu misjonarzy, ta dotychczas wykonywana muzyka była „obudowywana” włas-

nymi interpretacjami muzycznymi. Dokonywał się na tym polu swoisty proces inkulturacji i akulturacji. W licznych swoich publikacjach ks. P. Nawrot udowadnia, że europejskie wzorce muzyczne ani nie osłabiły, ani zmarginalizowały tubylcze tradycje muzyczne, lecz je wręcz zainspirowały do własnej interpretacji czy aranżacji. Z faktu zaś, że była to muzyka w przeważającym stopniu powiązana z liturgią, z obchodami uroczystości roku liturgicznego, a ten ze swej natury charakteryzuje się stałością, powtarzalnością i związany jest mocno z rytmem życia cywilnego, również muzyka okresu „po-redukcyjnego” zachowała swą żywotność i siłę przetrwania, choć już nie w takim samym stopniu co w czasach bezpośredniej działalności pastoralnej misjonarzy jezuickich czy franciszkańskich. Odszukanie zatem przez ks. P. Nawrota oryginalnych, rękopiśmiennych zapisów nutowych, będących świadectwem wysokiej kultury muzycznej w XVII i XVIII w. Indian Amazonii boliwijskiej wywołało u wielu współczesnych badaczy kultury i cywilizacji Ameryki Łacińskiej zdumienie, zaskoczenie, ale przede wszystkim uznanie.

Tym też należy tłumaczyć olbrzymie, by nie powiedzieć: światowe zainteresowanie dorobkiem naukowym ks. P. Nawrota, rozpoznawane przez liczne zapraszanie go z prelekcjami naukowymi na powyższe tematy do wielu krajów (przez Europę aż po Indie). O tym zresztą wspomnimy jeszcze poniżej.

Powróćmy raz jeszcze do 4-tomowej pozycji już wcześniej przez nas wymienionej — *Archivio Musical de Moxos. Antologia*. Dla czytelnika szczególnie interesujący jest t. I: *Evangelización y Música en las Reducciones de Moxos*. Autor zapoznaje nas najpierw z głównymi cechami autochtonicznej muzyki terenów zamieszkałych przez Indian Moxos, aby potem ukazać charakterystyczną muzykę praktykowaną przez nich w strukturach redukcji jezuickich. Wraz z autorem towarzyszymy powstaniu, rozwojowi oraz upadkowi instytucji redukcji. Obszerny materiał faktograficzny i bibliograficzny pozwala prześledzić szeroką panoramę zarówno codziennego życia Moxos (od sposobu ubierania się, poprzez opis życia rodzinnego, organizację życia wspólnotowego, jakość broni myśliwskiej i obronnej), aż po kwestie czysto religijne. Zrozumiałe, że autor podaje szczególnie dużo informacji na temat życia liturgiczno-muzycznego ośrodków misyjnych zamieszkałych przez Indian Moxos w XVII i XVIII w. Opisuje on kolejno: miejsca kultu, warsztaty Indian wytwarzających instrumenty muzyczne, struktury chórów i kapeli orkiestralnych, symbiozy wykonywanych utworów muzycznych z rytmem roku liturgicznego, itd.

Ważnym, oryginalnym, porównawczym studium poruszonym w rozdz. V omawianej tutaj pozycji jest problematyka autorstwa sześciu anonimowych Mszy wykonywanych przez Indian Chiquitos. Ks. P. Nawrot udowadnia, że ich autorem jest Giovanni Battista Bassani (1657–1716), kompozytor — *maestro* z kościoła katedralnego w Ferrarze, który zresztą nigdy nie był w redukcjach jezuickich w Boliwii. Szczegółową dokumentację rekonstrukcji sześciu Mszy skomponowanych

przez G.B. Bassaniego odnajdziemy w sześciu odpowiednich publikacjach (ponad 550 stron), wydanych w 2008 r. w Boliwii (Santa Cruz de la Sierra). Wspomniana powyżej 4-tomowa pozycja *Archivo Musical* „zdradza” również akrybię i ogrom archiwalnych poszukiwań autora dotyczących liturgiczno-muzycznych rękopiśmiennych źródeł muzyki wykonywanej przez Indian Moxos epoki misyjnej XVII i XVIII w. Ks. P. Nawrot gruntownie bowiem przebadał zasoby rękopiśmienne dotyczące dziedzictwa muzycznego Moxos, zgromadzone już w takich miejscach, jak: *Archivo de San Ignacio de Moxos* (Boliwia), *Provincia Boliviana de la Compañía de Jesús* w La Paz, *Archivo del Vicariato Apostólico en Trinidad* (Beni), *Archivo General de Indias* — Sevilla (Hiszpania). Autor swoje poszukiwania rozszerzył również o archiwa Meksyku, Paragwaju, Peru, Argentyny, także Szwajcarii oraz Madrytu i Rzymu.

Prezentując dorobek naukowy ks. P. Nawrota rozpoznawany w jego publikacjach, należy na tym samym *stricte* naukowym poziomie ocenić wieloletni wysiłek wydobywania od samych Indian rękopiśmiennych partytur mszy polifonicznych, motetów, hymnów, nieszporów, psalmów, litanii, *villancicos*, barokowych arii, kilku oper, lamentacji, pasji (itd.), a także ich własnych, ludowych utworów. Ten wstępny etap poszukiwania i gromadzenia autentycznych dokumentów muzycznych uzupełniał ks. P. Nawrot następnymi, logicznymi inicjatywami, związanymi z wykorzystaniem (opracowaniem) tychże dokumentów. Mamy tu na myśli ich inwentaryzację, katalogowanie, rekonstrukcję, odtwarzanie poprzez koncerty, utrwalanie i powielanie techniką CD, a w końcu przybliżanie całemu światu muzycznemu poprzez prelekcje, wykłady monograficzne i sympozja naukowe unikalnego *patrimonium* muzycznego baroku Indian Guarani, Chiquitos i Moxos. Poniżej w skrócie prześledzimy wymienione etapy działalności ks. P. Nawrota.

Już wstępny etap gromadzenia powyższych dokumentów zakładał jako *conditio sine qua non* zyskanie u Indian zaufania. Jego zdobywanie pozostanie zapewne tajemnicą ks. P. Nawrota, który przemierzał ostepy dżungli Amazonii boliwijskiej otrzymując skrywane przez dwa prawie wieki skarby muzycznego dziedzictwa autochtonów. Z pewnością jego pięcioletnia praca misjonarza w Paragwaju (1981–1985) ukazała mu wrażliwość i etos życia i bycia Indian. I ks. P. Nawrot odpowiedział z pewnością analogiczną wrażliwością, nie tylko misjonarza, ale przede wszystkim człowieka. Inaczej skrywane dotąd *patrimonium* muzyczne nadal nie ujrzałoby światła dziennego.

Inicjatywa ks. P. Nawrota zbierania rękopisów muzycznych powiększyła zbiory w Archiwum *San Ignacio de Moxos* o ponad 5 tysięcy stron. Autor pracując od 1991 r. (do dzisiaj!) nad kolekcjami rękopisów Indian Chiquitos, zdołał zinwentaryzować oraz skatalogować ok. 5500 stron zapisów muzycznych. Odnosnie zaś do Indian Moxos, ta praca objęła ponad 7200 stron rękopisów muzycznych. Sam zaś katalog to monumentalne, wręcz pomnikowe dzieło. Obejmuje ono trzy tomy wy-

dane w formacie *in folio* (!). Tytuł: *Misiones de Moxos. Catálogos. Archivo Musical de Moxos. Catálogo de música manuscrita*, Santa Cruz, Boliwia 2011, str. 1270 + 405. Pierwsze dwa tomy precyzyjnie i kompletnie przeanalizowały i opisały 1153 dokumenty muzyczne. Trzeci tom zawiera cztery studia uzupełniające wiedzę na temat misji i muzyki misyjnej Indian Moxos. Powyższe dzieło ks. P. Nawrota, owoc jego 5-letnich badań, dostarcza swoim inwentarzem i katalogiem istotnych, i jak dotąd jedynych o takim zakresie, źródeł muzycznych do ich dalszego opracowywania. Te badania sprawiły także, że ks. P. Nawrot zorganizował od podstaw dwa dobrze funkcjonujące archiwa w dżungli Boliwii, gdzie owe manuskrypty muzyczne są strzeżone, konserwowane i udostępniane dla dalszych studiów. Powyższe 3-tomowe dzieło poraża ogromem pracy i wiedzy w nim zawartej. Rekonstrukcja owych tekstów zakładała dobrą znajomość nie tylko samego „warsztatu” muzykologicznego, lecz także szeregu innych dyscyplin, których wymagało precyzyjne odczytanie tekstów i partytur. Ks. P. Nawrot musiał wykazać tutaj znaczną biegłość językoznawcy (zwłaszcza języka starohispańskiego, łaciny i języków tubylczych). Nasz autor musiał w tych rekonstrukcjach muzycznych dokumentów „zdradzić” także swoją wiedzę teologiczną, odnoszącą się zwłaszcza do historii misji w Ameryce Łacińskiej, a także w dyscyplinie liturgicznej. Redukcje przecież zakładali jezuici, a pierwszymi utworami muzycznymi wykonywanymi przez Indian ubogacano celebracje liturgiczne, głównie Mszę św. Autor niniejszej *laudatio*, jako liturgista, rozpoznaje w działalności muzykologa i historyka misjologii, jakim jest ks. P. Nawrot, doskonałe współbrzmienie z treściami i postulatami konstytucji liturgicznej, rozdz. VI: „Muzyka sakralna”, zwłaszcza z artykułami 112 i 119. Artykuł 112 przyznaje: „Muzyczna tradycja całego Kościoła stanowi skarbiec nieocenionej wartości, wyróżniający się wśród innych form wyrazu artystycznego szczególnie tym, że śpiew kościelny, jako związany ze słowami jest nieodzowną oraz integralną częścią uroczystej liturgii”. Natomiast art. 119 postuluje, aby z szacunkiem odnosić się do muzyki krajów misyjnych, które posiadają własną tradycję muzyczną i która ma doniosłe znaczenie dla ich życia religijnego i społecznego. Ponadto, aby właściwie odczytać rękopisy muzyczne, nieodzowna jest znajomość paleografii, bez której ks. P. Nawrot nie zdołałby opracować tysięcy stron tegoż dziedzictwa.

2. Działalność organizacyjna i dydaktyczna

Aby podjąć powyższym pracochłonnym przedsięwzięciom, potrzebował ks. P. Nawrot zarówno środków finansowych, jak też współpracowników. Dzięki różnym stypendiom, funduszom i fundacjom z Kanady, Szwajcarii, Hiszpanii i Francji zdołał zgromadzić zespół fachowców, specjalistów od archiwów (w zakresie paleografii, muzykologii), także Indian, którzy pod jego kierownictwem już opra-

cowują i publikują kwestie związane ponadto z katalogami misjonarzy jezuitów pracujących wśród Indian Moxos (XVII i XVIII w.), kopistów muzyki misyjnej (od XVIII do dzisiaj), itd.

Oryginałe odkrycia, rekonstrukcje i opracowania barokowej muzyki Indian Guarani, Chiquitos i Moxos autorstwa ks. P. Nawrota nie pozostały niezauważone przez naukowy świat muzyczny. Z powyższą problematyką, w różnorodnych „odcieniach” i wątkach tematycznych, zapoznawał on świat akademicki i środowisko muzykologiczne np. w Chile (*Universidad Católica*) w 2004 r., w Anglii (*New Castel University*) w 2005 r., w Niemczech (*Ibero-Amerikanisches Institut – Berlin*) w 2005 r. oraz jako prelegent i wykładowca w takich krajach, jak: Norwegia, Argentyna, Kanada, Hiszpania, Meksyk, Indie, a także w Polsce.

Zrekonstruowaną przez siebie barokową muzykę wspomnianych trzech grup Indian ks. P. Nawrot utrwalił w ponad 40 nagraniach płytowych CD. Jest to zarazem oddanie pod publiczny osąd fachowców – muzykologów jakości wyników badań i odkryć dokonanych przez siebie.

Na koniec należy przypomnieć niektóre z ważniejszych dokonań ks. P. Nawrota jako organizatora międzynarodowych festiwali i koncertów muzycznych, odbytych nie tylko w Boliwii, lecz także w Madrycie (z okazji 500-lecia urodzin św. Franciszka Ksawerego), w Londynie (*Wigmore Hall*), Amsterdamie (*Concertgebouw*) itd. Wszędzie tam prezentowano barokową muzykę Indian Amazonii zrekonstruowaną przez ks. P. Nawrota lub jego najbliższych współpracowników. W ten udany sposób ks. P. Nawrot łączy teorię z praktyką. Potwierdza to także swą działalnością jako dyrygent założonego przez siebie zespołu muzycznego *Arakaedar* (chór i orkiestra), z którym koncertował w różnych krajach świata, prezentując barokową muzykę Ameryki Łacińskiej, głównie boliwijskich Indian.

Zbyt dużo miejsca należałoby dedykować wyliczeniu różnych funkcji, które ks. P. Nawrot „piastuje” w wielu instytucjach naukowo-muzycznych Boliwii. Od 1998 r. jest dyrektorem artystycznym prestiżowego Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Renesansowej i Barokowej w Ameryce (pod nazwą: *Misiones de Chiquitos*), odbywanego w Santa Cruz de la Sierra. Jest dyrektorem kilku instytucji archiwalnych (względnie ich konsultorem). Pełni ponadto funkcję eksperta rządu boliwijskiego do spraw dziedzictwa kultury narodowej, itd.

Prof. Ismael Fernández de la Cuesta, kierownik katedry w *Real Conservatorio Superior de Musica* w Madrycie, oceniając wspomnianą już 4-tomową publikację *Archivo Musical de Moxos*, nie wahał się użyć sformułowań w stylu, że to „prawdziwe wydarzenie światowej rangi na polu muzykologii”, że „znajomość, jaką posiadamy, gdy chodzi o muzykę w redukcjach jezuickich Indian Chiquitos, jest bardzo precyzyjna dzięki badaniom ojca Piotra Nawrota”, że „poprzez wspaniałą publikację dał poznać światu dzieła najbardziej reprezentatywne z misji Indian

Moxos” itd. Tę opinię w sposób niezwykle przekonujący wzmacnia dodatkowo monumentalne 3-tomowe dzieło *Misiones de Moxos...* Zapewne niezbyt obszerne jest grono naukowców, które mogłoby wzorować się na stylu pracy ks. P. Nawrota, choćby tylko w wymiarze zapraszanego prelegenta, który od Ameryki Łacińskiej, poprzez wiele krajów Europy, aż po Indie pozostawia ślady swoich muzykologiczno-misyjnych badań naukowych, stając się równocześnie *indirecte* ambasadorem polskości, a także Wydziału Teologicznego Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

Prof. P. Nawrot SVD — a worldwide famous musicologist

Summary

Father Piotr Nawrot, D.Litt. SVD (born on 2nd June 1955 in Poznań), in his studies of the musical heritage of the Guarani, Maxo, and Chiquito Indians over the Jesuit reductions period (1609–1767) is recognized as an exceptional expert at the Baroque Latin-American music, particularly that of Bolivian Amazonia of the XVII and XVIII centuries. Having won the confidence of the local Indians, Father Nawrot managed to collect, catalogue, preserve, list and reconstruct about 12,000 pages of musical manuscripts, which had hitherto been jealously guarded and stored by the Indians themselves. The manuscripts included the scores of the polyphonic masses, motets, hymns, psalms, vespers, vilancio, lamentations, passions, litanies, Baroque airs, a few operas, etc. The original documentation of the above manuscripts as well as their studies can be found in a number of volumes published by Father P. Nawrot as well as in over forty CD recordings and in regularly held musical festivals and concerts he organizes. Moreover, Father P. Nawrot makes his research results known throughout talks and lectures presented in numerous countries on various continents. No wonder then that Father Nawrot’s exceptionally original and creative contribution to the discovery of our civilization’s cultural heritage has been noticed, appreciated and rewarded with numerous prestigious international awards. Currently, Father Nawrot conducts his scientific activity and research both in Bolivia and at Adam Mickiewicz University in Poznań (the Faculty of Theology).

